

IBRATLI HIKMATLAR

TOSHKENT
«O'ZBEKISTON»
2006

94

84(5U)

I 14

Tuzuvchi: **Anvar Sobirjon**
Muharrir: **Karim Bo'ronov**

Ibratli hikmatlar /Tuzuvchi A.Sobirjon. -T.:
«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2006. —
64 b.

Kitobda ibratli rivoyatlar, hikoyatlar, hikmatlar va latifalar
jamlangan. Ulardagi purma'no fikrlar bugungi kunimiz uchun
ham o'z qadrini yo'qotmagan. Ushbu ibratli hikmatlar har
birimizni doimo mehr-oqibatli, odob-axloqli bo'lishga undaydi.

Ushbu majmua keng kitobxonlar ommasiga mo'ljallangan.

BBK 84(5U)I

C 0301050900 - 130

M351 (04) - 2006

2006

2006
10812
Alisher Navoiy
nomidagi
O'zbekiston MK

ISBN 5-640-02180-2

© «O'ZBEKISTON» NMIU, 2006-y.

YUSUF XOS HOJIB
HIKMATLARIDAN
(Nasriy bayoni)

Olamga odamzod sara mavjudot sifatida keldi, u salohiyat, bilim va zakovatga ega bo'ldi.

Unga tabiat aql va ong ato qildi, so'zlash qobiliyatini berdi, uni andisha, xushxulq va go'zal fe'l bilan ta'minladi.

Unga bilim hadya qildi, shu tufayli inson ulug'likka erishdi, zakovatlar ato qildi, shu tufayli inson chigal jumboqlarni hal qildi.

Tabiat kimga zakovat, aql-idrok, bilim bersa, u ezgu ishlar qilishga qo'l uradi.

Bilimning buyukligini va zakovatning ulug'ligini anglagin, bu ikkalasiga ega bo'lgan sara kishilar ulug'likka erishadilar.

* * *

Sen o'zingning eson-omonligingni istasang, tilingdan zinhor yaramas so'zlarni chiqarmagin.

Yusuf Xos Hojib — XI asrda yashab ijod etgan buyuk adib va shoir, mashhur «Qutadg'u bilig» asarining muallifi.

Bilib-tushunib soʻzlangan soʻz donolikdan dalolatdir, nodon-johilning soʻzi oʻz boshini yeydi.

Koʻp soʻzlashdan ortiqcha naf koʻrmaganman, soʻzning koʻpidan foyda ham topmaganman.

Soʻzni koʻp soʻzlamasdan biroz oz soʻzlagin, ming soʻzli chigalni bir soʻz bilan yechgin.

Haddidan ortiq soʻzlaganlarni ezma deyiladi, shuningdek hech soʻzlamaganlarni gung deb ataladi.

Modomiki shunday ekan, oʻrtacha yoʻriqqa amal qil, oʻrtacha yoʻriqqa amal qilgan odam yuksaklikka erishadi.

* * *

Odam muloyim, xushfeʼl, ochiq chehrali, zakovatli, bilimli boʻlishi kerak. Bilimni saralab, saylab olish uchun zakovatli boʻlish kerak, ishlarni koʻngildagidek bitirish uchun esa bilimli boʻlish kerak.

Odam yaroqli va yaroqsiz narsalarning farqini koʻra bilsa, kerakli va keraksiz narsalarni oʻrin va joyiga qoʻya bilsa,

Yaxshi va yomonni farqlay bilsa va ajrata olsa, qanday ishda boʻlmasin oʻzini tuta olsa,

Shundagina barcha ishlari tug'al va pishiq-puxta boʻladi...

* * *

Bilimsizning tili doim berk boʻlishi kerak, bilimlning tili soʻzga erkli boʻlishi kerak.

Bilimlining so'zi yerga suv kabi zarurdir, suv oqib tursa, yerda turli ne'matlar unadi.

Bilimli kishining ovozi kamaymaydi, oqar va qaynar buloqning zilol suvi kamaymaydi.

Donolar suvga serob yerga o'xshaydilar, qayeriga oyoq bosilsa, suv chiqadi.

Nodonlarning ko'ngillari qum cho'li kabi bo'ladi. Yemish, giyoh o'sishi u yoqda tursin, unga daryo oqib kirsam ham to'lmaydi.

* * *

Andishasiz odamdan zinhor yiroq tur va qoch, uyat-andishaliklarga mendan ming-ming olqishlar bo'lsin.

Jamiki ishda shoshilma, sabrli bo'l, o'zingni bosib ol, sabrli odamlar orzu-istaklariga yetadilar.

O'zgalarga ziyon sog'inma, o'zing ham ziyon ko'rma, faqat yaxshilik qil, orzu-havasni bosgin.

* * *

Tilingdan yolg'on so'z chiqarma, bu yolg'on qadringni tushiradi.

Qarindoshlarga, yaqinlarga yaqinlik bog'la, katta va kichikka ochiq chehra bilan kulib boq.

Non-tuzingni keng tut, odamlarga yedir.

Davlatning ziyoda bo'lsa, unga mag'rurlanmagin, qo'lingdan kelganicha yaxshilik qil, yomonlik qilmagin.

Ichimlik ichma, janjalga aralashma, undan uzoq yur, zino qilma va fosiq, tuban degan nom olma.

* * *

Odamlarga achchiq va dag'al so'zlamagin, dag'allik misli olov, kuydiruvchi yolindir.

Sokin, og'ir, vazmin va muloyim bo'l, faqat yaxshilik qilgin.

G'ofil odam farzandi behisob mol-dunyo yig'adi, lekin nima uchun terayotir, bu unga nasib etadimi, bu haqda sira o'ylamaydi.

* * *

Tabiatan aql-hushdan mahrum bo'lmay bunyodga kelgan bolada bilish qobiliyatining asosi yoshligidan mavjud bo'ladi.

O'sib voyaga yetgani barobarida asta-sekin o'rganib boradi, nimaga o'rgatilsa, o'shani o'rganib boradi va bilib oladi.

Bilimni bir-bir o'zlashtirib boradi va oqibatda dono bo'ladi, so'ng uning bilimlari elga manfaatlar keltiradi.

Bolani bilimli qilmoqchi bo'linsa, unga yoshligidanoq bilim o'rgatib borish kerak.

Bola kichikligidan bilim o'rganib boradi. Aql-idrok esa tug'ma bo'ladi.

Bilimni, san'at-hunarni, fazilatlarni, ezgu fe'l-xulqni, yo'l-yo'riqlarni odam hayoti jarayonida o'rganadi va shakllantiradi.

Bilim, hunar, yo'l-yo'riqlarni asta-sekin o'rganadi, ulg'aygach, shakllanib bilimli bo'ladi.

* * *

Shoshqaloqlik, kaltafahmlik, fe'li tezlik odatlari nodonlikning belgilaridir.

Shoshilib qilingan ish ko'ngilsizlikka olib keladi, shoshib yeb-ichganlar dardga muhtalo bo'ladilar.

Barcha ishda ham og'irlik va vazminlikka amal qil, faqat toat-ibodatgagina shoshilgin.

* * *

Andisha har turli nojo'ya ishlardan saqlaydi, turli yaxshi ishlarga yo'llaydi.

Andisha juda yaxshi xislat, u kishi uchun chiroydir, barcha ezgu ishlar uchun boshbog'dir.

Tili chin, ko'ngli to'g'ri bo'lish kerak, xalqqa manfaat keltirish hamda o'zni baxtiyor qilish uchun bu xislatlar zarurdir.

* * *

Qaysi ishni qilmoqchi bo'lsang, eng avval o'z ko'ngling bilan kengashib ko'rgin.

Barcha gaplaringni aytib odamlardan maslahat ol, lekin ko'ngil chopmasa, u ishdan o'zingni chetga olgin.

Boshqalardan ko'ra o'zingga o'zing mehribon-roqdirsan, ko'ngling xohlamagan ishni qo'ygin.

* * *

Xizmat qilish uchun hammadan avval qonun-qoida va tartib-nizomni bilish zarur, xizmat qilish

IBRATLI HIKMATLAR

Rassom *H. Qutluqov*

Badiiy muharrir *H. Mehmonov*

Texnik muharrir *U. Kim*

Musahhihlar *Sh. Oripova, M. Rahimbekova*

Kompyuterda tayyorlovchi *N. Begmatova*

Bosishga ruxsat etildi 5.06.06. Bichimi $70 \times 90^{1/32}$.
«Tayms» harfida ofset usulida chop etildi. Shartli bosma
tabog'i 2,34. Nashr tabog'i 2,50. Nusxasi 3000.
Buyurtma № K—135. Bahosi shartnoma asosida.

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligining
«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyida bosildi.
700129. Toshkent, Navoiy ko'chasi, 30.